

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. A. nobis 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

ad hanc denuntiationem non comparet, mitti possit actor in possessionem bonorum ejus sitorum in territorio denuntiantis judicis, vel etiam possessionem decernere in alia bona per judicem loci exequendam, *cap. 1, §. contrahentes De foro compet. lib. 6.* Vide hac de re latius And. Gail. *lib. 1, Obs. 56.* Ubi tamen in fine errare videtur idem Gail, dum ait judicem domicilii citare posse subditum extra territorium ubique existentem, eò quòd subditus quocumque loco se vertat, semper subditus sit, ac proinde in loco domicilii citari possit: quia id adversatur *d. l. fin. D. De jurisd. & d. c. 2, De consuet. lib. 6.* Nec valet ratio And. Gail: tamen si enim subditus maneat extra territorium, non tamen quoad jurisdictionem, quam iudex extra territorium suum non potest exercere, adeoque ea territorii terminis circumscripta est, sicut constat *ex d. l. fin. & d. c. 2, & l. 3, D. De off. Praef. urbi.*

Ceterum non dubium est, judicem extra territorium suum existentem posse exercere ea, quae voluntariae sunt jurisdictionis, hoc est, quae à voluntate sive petitione ejus pendent, veluti sunt manmittere, adoptare, *l. 2, D. De off. Procons. judicem dare, l. fin. D. De off. Praef. urbi.* Sic Episcopus extra dioccesin suam beneficia potest conferre, *c. Post electionem 7, sup. De concess. praeb. Gl. & Panorm. ad c. Venit sup. De off. legas.* Item iudex extra territorium suum existens potest jubere citari subditum suum, qui in territorio est, quia & haec res voluntariae jurisdictionis est. Secus est in iis, quae sunt jurisdictionis contentiosae, hoc est, in quibus contentione sive conflictu partium proceditur. Haec enim cum cognitionem causae desiderent, non possunt aliter exerceri, quam sedente iudice pro tribunali, adeoque in loco majorum suorum, *l. penult. D. De iust. & jure iuncta l. A procedente 4, C. De dilationib.* Ut hinc obiter observandum sit, jurisdic-

tionem duplicem esse, voluntariam & contentiosam.

Jam ad textum nostrum redeundo, etiam si in eo dicatur, maritum per literas Episcopi fuisse quaesitum, non idcirco inferitur eum citatum fuisse extra dioccesin suam: potuit enim latuisse extra civitatem in alia parte ejusdem diocesis, vel eum vagabundum fuisse, & sic per edictum publicum Episcopi in valvis Ecclesiae Cathedralis fuisse citatum, ut in specie *c. fin. sup. De dolo & contum.* ita quòd citatio legitime praecesserit cognitionem causae matrimonialis, de qua edicto citatio vide quae habet And. Gail. *lib. 1, Observ. 56.*

Quod alteram quaestionem attingit, cur scilicet summus Pont. jussit hoc textu nostro recipi testes, & causam decidi, lite nondum contestata? Respondetur, quòd quidem regulariter non procedatur ad testium receptionem & decisionem causae, antequam lis contestata sit: si tamen reus legitime citatus non comparet, mittitur actor in possessionem bonorum ipsius rei contumacis, juxta decisionem *cap. Quoniam frequenter 5, sup. De lite non contest.* Quae ratio in causa matrimoniali, cum fieri non possit in personam absentis, permittunt jura, ut in matrimonialibus causis, lite etiam non contestata, procedatur ad decisionem causae. Alii aliam rationem hujus rei reddunt. Sed frustra huic rei immoramur, propter text. in *c. Dispendiosam De jud. in Clement.* quo aperte permittitur iudicibus, ut absque litis contestatione, aliave solemnitate simpliciter & de plano, sine strepitu & figura judicii solemniter procedere possint in causis matrimonialibus, beneficialibus, decimilibus, & usurariis; nisi quòd sententia definitiva debeat ferri in scriptis; quod ultimum domtaxar pertinet ad solemnitatem judicii, *l. 2, C. De sentent. ex brev. recitan. vide latius d. c. Dispendiosam, & cap. Sapè De verb. signif. in Clement.*

In Cap. A nobis 2.

Hunc textum quidam de accusatione matrimonii accipiunt, quidam de testificatione, quòd scilicet nulla horum fieri possit per scripturam, absente accusatore vel testibus.

Utraque interpretatio vera est, quam comprobat textus in *can. fin. xi. qu. 7, in can. Testes 12 qu. 9, in cap. Tua nos 8, sup. De cohabit. Cleric. in l. 3, §. divus D. De testib.*